

JÓ GYAKORLAT

FÉNY FELÉ ALAPÍTVÁNY

DEBRECEN

A kiadvány az EFOP-1.9.1-VEKOP-15-2016-00001 kódszámú „**TÁRS PROJEKT – Szociális intézményi férőhely kiváltási szakmai koordinációs műhely kialakítása**” című kiemelt projekt keretében készült.

A kiadványt a TÁRS Projekt Foglalkoztatási Munkacsoportja állította össze.

2020

**Nemzeti Foglalkoztatási- és Szociálpolitikai Központ
Közhasznú Nonprofit Kft.**

1138 Budapest, Váci út 191.
Telefon: +36 1 450 3230, +36 1 450 3240
E-mail: titkarsag@fszk.hu
Weboldal: www.fszk.hu

szövés
bérmunka
folyamatos építkezés
elérhetőség
előre gondolkodás
részmunka
Kincsesláda
női táskák
Esélycentrum
varrás
elkötelezett munkatársak
gazdasági stabilitás
legendó segítő
partnerség
termékfejlesztés

lehetőségek felfedezése

minőségi termékek
ajándékbolt

AZ ALAPÍTVÁNY TÖRTÉNETE, CÉLJAI

A Fény Felé Alapítványt Debrecenben 1993-ban a DMJV Egészségügyi Gyermekotthon vezetői és dolgozói a szülőkkel karöltve hozták létre azzal a céllal, hogy az akkor ott élő 200 fő fölötti halmozottan fogyatékos gyermek számára eszközöket, programokat tudjanak biztosítani, anyagi támogatást gyűjtsenek az intézmény átalakításához, szakmai munkájának megvalósításához.

Az alapítvány munkatársai küldetésüknek tartják, hogy tevőlegesen részt vegyenek az újszerű szociális ellátási formák megvalósításában Magyarországon. Arra törekednek, hogy a jövőben újabb intézményeket (lakóotthont, támogatott lakást) hozzanak létre az értelmi-, mozgássérült és halmozottan sérült emberek igényeinek megfelelően, és Fény Felé Esélycentrum néven hálózatban működtessék azokat. A hálózatban működtetés biztosíték a szervezet magas színvonalú szakmai munkájának, gazdasági stabilitásának megvalósítására. Stratégiai célkitűzésük a szervezet fenntarthatósága, gazdasági stabilitása és üzleti életképességének növelése.

A lakhatáson túl biztosítanak nappali ellátást és foglalkoztatást is. Az integrált szervezeti forma az akadályal élő emberek komplex ellátását teszi lehetővé: időben, térben, módszerekben. A szolgáltatások közös célja a differenciált, személyes, speciális ellátási szükségleteket kielégítő, minőségi szolgáltatások nyújtása.

AZ ALAPÍTVÁNY ÁLTAL BIZTOSÍTOTT SZOLGÁLTATÁSOK

A Fény Felé Alapítvány integrált szervezeti formában, három területen biztosít ellátást. A három ellátási szakterület a felnőtt társadalmi lét fontos szegmenseit alapozza meg: lakhatás, munka, rendezett életvitel és részvétel a társadalomban.

A rehabilitációs célú lakóotthon és támogatott lakhatás, mint bentlakásos, szakosított intézmény integráltan működik, és a lakók egyéni fejlesztésen alapuló, önálló életvitelre való felkészítését célozza. 1999-ben vált támogató szervezetből szociális intézmény fenntartójává az alapítvány, ekkor vásárolt meg a nagy intézménnyel szemben egy 4 szobás lakást a Kézenfogva Alapítvány anyagi és szakmai támogatásával. Ide költözött aztán az intézményből 6 – akadályal élő – fiatal. 2000-től 12 fős lakóotthont működtet a szervezet értelmi- és halmozottan fogyatékosokkal élők számára. Lakói mindannyian munkaviszonnyal rendelkeznek. Eddig összesen 19 ellátott élt a Fény Felé lakóotthonban, ez a szám azonban hamarosan bővülni fog, mert egy frissen épült lakóházban 2020 tavaszán veheti birtokába új otthonát 12 lakó.

A nappali ellátás a fogyatékos emberek önálló életvitelét és társadalmi beilleszkedését szolgálja, és fejlesztési lehetőséget biztosít. 2010-ben uniós forrásból épült meg a 32 fősre tervezett Fény Felé Esélycentrum Fogyatékosok Nappali Intézménye és Fejlesztő Foglalkoztatója. Az intézmény az akadályal élők nappali ellátására, felügyeletre, foglalkozásokra, programokra, terápiákra ad lehetőséget. Ellátottai létszáma 2010-től 99 fő.

A fejlesztő és akkreditált foglalkoztatás a munkavégzés optimális lehetőségének formáját és módszereit biztosítja. Magában foglalja a munkára való felkészítés lehetőségének megteremtését, az oktatást is. 2006-ban indult a rehabilitációs célú foglalkoztatás, az ebből származó bevételt az intézményhálózat biztonságos működtetésére fordítják.

FOGLALKOZTATÁS

A FOGLALKOZTATÁS MÚLTJA

1999-ben a Fény Felé Gondozóházba a Debreceni Egészségügyi Gyermekotthonból kiköltözött 6, értelmileg akadályozott fiatal, akiknek átlag életkora 19 év volt. Ők a nagy bentlakásos intézmény „elit lakói” közé tartoztak (bár iskolai végzettségük nekik se volt), hisz napjuk egy részét egy elkülönített foglalkoztatóban töltötték, ahol szőttek, fafaragásokat készítettek. A szakemberek fontosnak tartották, hogy a kiköltözés után se szűnjön meg a munka lehetősége (az intézménybe már nem járhattak vissza dolgozni), reggel elinduljanak, napközben hasznos munkát végezzenek, a fizetésükből pedig egészítsék ki ellátásuk költségeit.

Lényeges volt, hogy minden nap dolgozni kellett menni, melyhez még a nagyintézményben kialakult a fiatalok életében a struktúra: reggel felkelés mindig ugyanabban az időpontban, öltözködés, mosakodás, reggeli és indulás a munkába – így a rendszeresség a vérükbe ivódott.

Kezdetben egy lovardában dolgoztak, de voltak közmunkások, kertgondozók, önkéntes munkások is. 2003-tól egy akkreditált foglalkoztatóban dolgoztak, majd 2005-től az alapítvány tartós bérbe kapott egy 60 m²-es ingatlant az önkormányzattól, itt egy másik alapítvány lakóival közös foglalkoztatást szerveztek meg. Elsősorban gyapjú szőnyegek készültek itt és kisebb ajándéktárgyak.

2006-ban az alapítvány az országban elsőként kapott működési engedélyt szociális foglalkoztatásra, s így állami támogatást, ami alapja volt a kiszámítható, tartós foglalkoztatás megszervezésének. Logikusnak tűnt, hogy szövással kezdjenek foglalkozni, hiszen ezt a munkát tanulták és végezték a fiatalok korábban a gyermekotthonban, így elindult a rongyszőnyegek szövése kézi, 30x50 cm-es szövőkereten, emellett rafiából készítettek ajándéktárgyakat, amit a foglalkoztatóban és a mellette lévő kis piacon árusítottak.

2007-ben felvették a kapcsolatot egy – többek között gyapjú termékeket gyártó és forgalmazó – bútorigipari céggel, így 2011-ig kizárólag gyapjú anyag szövésével foglalkoztak a munkatársak. Nagy volt a kereslet ezekre a termékekre, magas áron lehetett értékesíteni, és lehetőség nyílt fejlesztésre – új szövőszékek vásárlására – is. Közben folyamatosan szerveztek a foglalkoztatottaknak oktatást a gyapjúszövés technikáinak tökéletesítésére, és folyamatosan kutattak értékesítési partnerek, helyszínek és újabb lehetőségek után.

2010-ben nyílt meg a második szociális foglalkoztató műhely az Esélycentrum nappali foglalkoztató új épületében. 2014-ban a folyamatos foglalkoztatás, fenntartás érdekében bővítették a létszámot megváltozott munkaképességű szakdolgozókkal (pl. szociális gondozó, portás, karbantartó, varrónő, bolti eladó, kertgondozó, egyszerű ipari foglalkozású betanított munkás) – már akkreditált foglalkoztatóként.

2014 óta saját boltja is van az alapítványnak Debrecen belvárosában, ahol a műhelyekben készült termékeket árusítják.

A FOGLALKOZTATÁS JELENE

A Fény Felé Alapítvány fejlesztő foglalkoztatást három műhelyében, akkreditált foglalkoztatást pedig öt telephelyén biztosít jelenleg. A három műhely a Fény Felé Esélycentrum hálózat valamelyik szociális intézményében ellátott, akadálytalán élő fiatalok közül 61 főnek kínál – fejlesztő foglalkoztatás keretében – foglalkoztatási lehetőségét. A Rózsástelep utcai 250 m²-es épület egyben az alapítvány 5. akkreditált telephelye, ahol a minőségi kézműves munkákat és a fejlesztő foglalkoztatásban a segítő munkaköröket is megváltozott munkaképességű dolgozók látják el.

A foglalkoztatás jó gyakorlatai

Jó gyakorlat – A munkatársak megbecsülése

Úgy gondolják, hogy ezt a munkát gyermekük jövője érdekében tenni akaró szülőkkel, az ügy érdekében tenni akaró önkéntesekkel, támogatókkal, de mindenekelőtt hozzáértő, elkötelezett munkatársakkal lehet elvégezni. A vezetés a dolgozók anyagi és erkölcsi megbecsülésére törekszik – biztosítja a munkatársak részvételét képzéseken (akár főiskolai képzésen is), szakmai konferenciákon, érdekérvényesítő fórumokon, valamint az alapítvány a törvényi előírást messze meghaladó számban alkalmaz segítőket minden szolgáltatási területen.

Jó gyakorlat – Minőségi termékek előállítása, értékesítése

Mivel a termékek értékesítéséből befolyt összeg teszi lehetővé a szociális intézmények biztonságos működtetését, az ingatlanok műszaki színvonalának folyamatos fenntartását, fejlesztését, cél az, hogy piacképes, eladható, minőségi termékek szülessenek és kerüljenek eladásra. Kezdetben a foglalkoztatóban és a közeli kis piacon értékesítették termékeiket a dolgozók, később kibővült a helyszínek köre áruházakkal, egyéb piacokkal, különböző rendezvényeken történő árusítási lehetőségekkel. 2014 óta Debrecen belvárosában működik a saját üzletük, ahová a telephelyeken készülő termékek kerülnek. Az alapítvány elnyerte a Segítő vásárlás logó használatának jogát is.

Kezdetben itt is az a szemlélet uralkodott, hogy ez szociális terület, így természetes, hogy nem értenek az eladáshoz. De meg kellett tanulni mindent, ami a munkaerő és a termékek sikeres értékesítéséhez szükséges, hiszen folyamatosan kell munkát és piacot keresni. Boltjuk akadálymentes és saját tulajdonú, így nem kell bérleti díjat fizetni, az ott dolgozók mindannyian megváltozott munkaképességű személyek. Minden árusítás ott történik, ezért éri meg fenntartani. Emellett a bolt raktárként is funkcionál és a termékek csomagolását is ott végzik.

Jó gyakorlat – Minél több embert képessé tenni a munkára

Bár jelenleg mindenütt munkaerőhiány van és megnőtt a kereslet a megváltozott munkaképességű dolgozók iránt is, az alapítvány foglalkoztató műhelyeiben elsősorban olyan fogyatékkal élő emberek dolgoznak, akiknek nincs munkatapasztalatuk, nem tudnak írni és olvasni, ezért a munkáltatók nem szívesen alkalmaznák őket. Ugyanakkor fontosnak tartják és azt szorgalmazzák, hogy aki képessé válik a munkavégzésre, az tudjon dolgozni,

legyen jövedelme. Itt éppen ez a specialitás – a fejlesztő foglalkoztatásban olyan feladatokat tudnak biztosítani, amit a dolgozók képesek elvégezni napi négy-hat órában: például szőnyeget szőhetnek, papírzacskókat hajtogathatnak vagy borítékokat ragaszthatnak, az ügyesebbek pedig az akkreditált műhelyekben bontakozhatnak ki.

Jó gyakorlat – Fejlődési lehetőség

Akár nagy intézményből, akár családból érkeznek a dolgozók, itt találkoznak azzal először, hogy valamit tökéletesen kell megcsinálniuk. Amíg pusztán fejlődésük a cél, szinte bármit csinálnak, azért elismerést, dicséretet kapnak, itt pedig azzal szembesülnek, hogy amit készítettek, az adott esetben használhatatlan és eladhatatlan. Hosszú és fáradtságos út vezet addig, amíg piacképes termékek kerülnek ki a kezeik közül. A tanulásnak része az is, hogy a dolgozók maguk árúsítják a termékeiket, így szembesülnek azzal, ha az eladhatatlan. Rögtön értelmet nyer, amikor például addig kell visszabontani, majd újraszőni egy szőnyeget, amíg tökéletes nem lesz.

Jó gyakorlat – Folyamatos építkezés

Az induláskor egy lakásotthont működtetett az alapítvány, ahova 6 fiatal tudott kiköltözni a felkészítésen részt vett 20 emberből. Azóta működik az alapítvány támogatott lakhatása 12 fővel, tavasszal nyitja meg kapuit a következő, van nappali ellátása, és öt helyen foglalkoztatja a lakóit más megváltozott munkaképességű személyekkel együtt. Mindezt sok éven át tartó kemény munkával, sok türelemmel, a lehetőségek folyamatos kutatásával, előre gondolkodással tudták elérni.

Jó gyakorlat – Lehetőségek felfedezése

Még 2007-ben egy alapítványi munkatárs figyelt fel arra, hogy a helyi bútorigipari vállalat – ahol többek között gyapjú ágyneműket készítettek – nagyon sok hulladékot termel, ami aztán kidobásra kerül. Jelezte a cégnek, hogy az alapítványnál tudnák ezt hasznosítani, s attól kezdve a kamion nem a szeméttelre, hanem a foglalkoztatóba hordta a hulladék gyapjút. Így mindenki jól járt, hiszen sem a jó minőségű gyapjúért, sem a szeméttelre történő elhelyezésért nem kellett attól fogva fizetni. Az alapítványnál sok éven keresztül készültek ebből a hulladékból a jó minőségű, 100% merinói gyapjuszőnyegek.

Jó gyakorlat – Kényszerből előny

Kezdetben csak fejlesztő foglalkoztatást működtetett az alapítvány, és mire megkapták az engedélyt egy szociális foglalkoztatóra, és újabb 14 dolgozónak elkészült a szakértői véleménye, addigra megszűnt a rendszerben a befogadás. Eközben egy uniós projektben vettek részt, amit végig kellett vinni, így nem maradt más lehetőség, mint a telephely akkreditáltatása és a dolgozók komplex minősítése. Volt olyan munkatárs, aki rendelkezett a megfelelő végzettséggel, így ő lett a telephelyvezető és mentor. Lassan rájöttek, hogy az akkreditációval lehetőségeket is nyertek. Ettől kezdve tudtak az intézményi ellátottakon kívül más megváltozott munkaképességű dolgozókat is alkalmazni, nem fogyatékosággal élő személyeket – akár karbantartóként, masszörként, de segítői munkakörben is. Jelenleg 49 megváltozott munkaképességű munkatárs van a rendszerben. S mivel több a segítő, jobban

tudnak figyelni a dolgozók munkavégzésére – elegenden vannak ahhoz, hogy felügyeljék és támogassák a munkájukat. Ez is feltétele annak, hogy piacképes termékek készüljenek.

Jó gyakorlat – Termékfejlesztés, részmunka

Miután működni kezdett az eladható termékek gyártása, a következő lépés az volt, hogy növeljék a piacképes termékek számát – ne csak a szövés legyen. Úgy kezdődött, hogy az érkező hulladék gyapjában nagyobb darabok is voltak, amit sajnáltak feldarabolni szőnyegnek. Elkezdtek belőlük gyapjú figurákat készíteni: egy megváltozott munkaképességű dolgozó megvarrta az anyagot, a fogyatékkal élő dolgozók pedig kis ollókkal összevagdosták és beletömték a tömőanyagot. Ezzel megjelentek a résztvevők. Képessége szerint mindenki kap egy kis feladatot, és egészében jön létre az a piacképes termék, ami már eladható. Azt még fel is kell címkézni, csomagolni, eladni, így sokszínű a feladatok palettája.

Utoljára négy évvel ezelőtt kaptak jó minőségű gyapjút, amit a partnercég Olaszországból hozatott számukra. Azóta már hulladék gyapjúhoz sem lehet hozzájutni – bár a kapcsolat a céggel megmaradt, újabban bémunkára lehet tőlük számítani –, ezért váltani kellett, és bejöttek a természetes alapanyagok. Most már női táskákat, párnákat, tönkölypárnákat, levendula-termékeket készítenek.

Jó gyakorlat – Bevonás, betanítás

Azt az ellátottat, aki képes dolgozni, több lépcsőben tudják bevonni. Sok függ attól is, mennyi munkára való szándék van egy emberben. Ahogy a képességek nem egyformák, úgy a motiváció sem. Az a tapasztalat, hogy a támogatott lakhatásban élő dolgozók rendületlenül bemennek a munkahelyükre, rájuk mindig lehet számítani.

Arra, hogy söprögessen, a fogyatékossgal élő személyek nagy részét képessé lehet tenni. Aki kisebb és kevesebb munkát tud végezni, azt alacsonyabb óraszámban alkalmazzák. Aki fejlesztő foglalkoztatott és jobb képességű, ügyesen betanult, az átmehet akkreditált foglalkoztatásba, ezzel nő a fizetése is. Nem a helyszínekben, hanem a részfeladatokban különül el, hogy mit csinálnak a fejlesztő, és mit az akkreditált foglalkoztatásban. Az utóbbiban már önállóan tervezhetnek és készíthetnek például szőnyeget. Itt inkább a termelésben, míg a fejlesztő foglalkoztatásban dolgozók a termelés előkészítésben vesznek részt – pl. gombolyítanak, méretre vágják a szalagot. Egy helyen, együtt dolgoznak, átjárható a rendszer. Ez motiválón is hat – hiszen láthatják, hogy akinek jobb a teljesítménye, azzal munkaszerződést kötnek, amivel magasabb lesz a bére is.

Kezdeként mindenkit a nappali ellátásba vesznek fel, majd a következő 3 hónapban megfigyelik, megpróbálják kiismerni. Fontos, hogy mire lenne alkalmas, mit szeretne, de az is, mely területen van szabad kapacitás. Szerencsés esetben az első félév munkaterápiával telik, amikor kipróbálhat minden tevékenységet, ekkor még nincsenek magas követelmények. Az kevésbé jól működik, amikor hirtelen fel kell venni valakit, ilyenkor gyakrabban derül ki az, hogy nem neki való a feladat.

Jó gyakorlat – Átcsoportosíthatóság

Ami igazán nehézséget okoz, az a munkaszerzés. Mivel a rendszert folyamatosan fent kell tartani, fizetni kell a hitelt, így mindenképpen árbevételt kell termelni. Ehhez pedig kell, hogy legyen bér munka is. Ha a varrónők végeznek bér munkát, az azt jelenti, hogy kevesebb saját termék készül, így kevesebb tömőanyag is kell, ezért a sor végén levő csapatnak az a dolga, hogy árusítson. Amikor tele van a raktár, nincs értelme gombolyítani vagy alapanyagot csinálni, viszont mindent el kell adni. De évszakonként is változnak a feladatok – nyáron több alkalom, rendezvény van, ahol árusítani lehet, de több a munka a kertben is.

Ez persze időnként nehézséggel is jár, hiszen a dolgozók nem képesek egyik óráról a másikra átállni akármilyen új feladatra úgy, hogy az elvégzett munka tökéletes legyen. Szerencsés helyzet az, amikor folyamatosan van lehetőség ugyanannak a bér munkának a végzésére.

Jó gyakorlat – Minden elérhető közelségben

Az alapítvány minden épülete – lakóházak, napközi, foglalkoztatók – ugyanazon a környéken, Debrecennek egy kedves kertvárosi részén vannak, egyik helyről a másik elérhető 5 perc alatt, sőt mindenhol jól megközelíthető. Gyorsan be lehet jutni a belvárosba is, ahova tömegközlekedéssel járnak a lakók. Ez a társadalmi integráció szempontjából is nagyon fontos – kezdetben nem mindenki volt a környéken befogadó, de rendszeresen együtt utaztak a buszon a lakókkal, egyik épületből a másikba jövet-menet is gyakran összefutottak, így hamar megismerték és elfogadták őket.

Jó gyakorlat – Partnerség

Az alapítvány gazdag partneri hálózattal rendelkezik. Tagja az ÉTA Országos Szövetségének és a CÉHálózatnak (Civil Érdekvédelmi Hálózat) is. Ezen keresztül részt vesz az akadályos élők érdekében vagy ellenük tett intézkedések véleményezésében, az új törvények megszületése előtt a konzultációs munkában és civil fenntartók érdekképviseleti munkájában.

Mindjárt a kezdetekkor igyekeztek megtalálni a hasonló civil szervezeteket, mivel hamar rájöttek, hogy egyedül nehezebben lehet boldogulni. Így jött létre a CÉHálózat, aminek egyik alapító tagja az alapítvány. Van egy jogászuk, aki által minden jogszabályt az első között ismernek meg, így ráadásul nem kell hosszú időt tölteni jogi anyagok értelmezésével. Össze tudnak fogni bármilyen ügy érdekében, egyszerre sok embert képviselve nagyobb az érdekérvényesítő képességük.

Ezen kívül partnerek Debrecen azon szervezetei, akik hasonlóan gondolkodnak. Fontos az együttműködés, mert ugyanazok az ellátottak több helyen is megfordulnak. Így például már iskolásként megismerhetik azokat a fiatalokat, akik aztán az iskola után az alapítványhoz kerülnek. Ez a biztonság érzését adja a szervezetnek, de a szülőknek is. Vannak partnerek a munkaerő-közvetítés területéről is, míg másokkal különféle pályázatok, többek között képzések kapcsán működnek együtt. Például a közelmúltban egy érdekvédelmi szervezet pályázatot nyert számítógépes képzésre, amihez az alapítvány biztosítja a helyszínt, így saját dolgozóit is beiskolázhathatja.

INTÉZMÉNYI ADATOK

Vezető: Dr. Suller Attiláné
Cím: 4225 Debrecen, Függetlenség u. 4.
Telefonszám: +36 20 313 3574
Honlap: <https://fenyfele.hu/>
E-mail: ffamentes@gmail.com
Foglalkoztatási forma: fejlesztő foglalkoztatás
akkreditált foglalkoztatás